СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 99. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 30 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 99. Jersey City, N. J., Tuesday, April 30, 1935. THREE CENTS

БЛИЗЬКО ПІВ МІЛІЯРДА НА ЗБІЛЬШЕННЯ ФЛЬОТИ

ВАШИНҐТОН. — Палата послів приняла внесок про збільшення американської военної фльоти та дозволила урядови видати на ту ціль у найближчому році 457 міліонів 805 тисяч долярів.

Уряд має за ці гроші збудувати 24 нові военні кораблі і 555 военних літаків та збільшити відповідно число моряків.

В останній ще хвилі конґресмен Сисон пробував зменшити видатки на 20 процентів, але палата відкинула його внесок, як відкидала вона всякі інші поправки до урядової пропозиції.

ПЛЯНУЮТЬ ПРОДОВЖЕННЯ „НАЙРИ".

ВАШИНҐТОН. — Уряд думає над продовженням обовязуючої сили закона про відбудову краю („Найри"), котра кінчиться дня 16-го червня ц. р.

Кажуть, що президент Рузвелт іще не переконаний про потребу такого продовження.

ПРИЯТЕЛЬ ЛОНҐА ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ПОДАТКОВІ ОБМАНСТВА.

НЮ ОРЛІЕНС. — Стейтового посла Джозефа Фишера, одного з найближчих політичних приятелів сенатора Гуї Лонґа, політичного диктатора стейту Луізіяна, признали присяжні судді федерального суду винуватим податкових обманств. Суддя засудив його на 18 місяців вязниці.

ЧИ СПРАВДІ ТАК?

ДІТРОЙТ. — О. Чарлз Коклин заявляє публично, що його „Краєвий Союз Суспільної Справедливости" не має нічого спільного з орґанізацією сенатора Гуї Лонґа.

Спеціяльно вістки про те, що буцімто його орґанізація має брати участь у конференції прихильників Лонґа в столиці Айови, неправдиві.

СТАРАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНИТИ ЕНЕРҐІЮ АТОМУ.

ВАШИНҐТОН. — На зборах Американського Фізичного Товариства виступали фізики Колюмбійського университету в Ню Йорку з відчитами про незвичайно важне питання звільнення енерґії, яка, мовляв, є звязана в атомі (себто найменшій хемічній частині матерії). Вони говорили, що їм уже вдалося визволити цю атомічну енерґію так, що атом видає з себе 200 міліонів разів більше енерґії, ніж витрачено на це визволення. Приявні на відчитах фізики назвали це відкриття найбільшим досі зробленим кроком для визволення сили, закутої в матерію.

ЖІНКА І ЇЇ СИН ЗАСУДЖЕНІ НА СМЕРТЬ.

ДЖОРДЖТАВН (Делавер).—У місцевому суді покінчилася в пятницю розправа проти 52-літньої Мей Кері, та її 27-літнього сина, Говарда Кері, обвинувачених за те, що вони вбили її 55-літнього брата, Роберта Гиченса, щоб дістати по ньому його асекурацію в сумі 2,000 долярів.

Справа датується ще від 1927-го року, коли згинув Роберт Гиченс. Минулого грудня попав у руки поліції 21-літній Лоренс Кері, наймолодший син обвинуваченої жінки. Підчас допитів поліція довідалася, що його матір була вмішана в убивство свого брата. Арештовано тоді матір і її двох синів. Вони остаточно призналися перед поліцією до вчинків. Кажуть, що жінка і її два сини засілися на Гиченса в його домі коло Френкфорду. Коли Гиченс надійшов, жінка завдала йому удар молотом, а син Говард стрілив до нього в голову. Два дні пізніше знайдено його тіло, але поліція майже сім років не могла розвязати загадки.

На розправі син Говард заявив, що це його матір заставила його брати участь у вбивстві. Присяжні судді признали матір і сина Говарда винуватими вбивства першого ступня, але предложили їх судді до помилування. Суддя засудив сина Лоренса на досмертну вязницю, а матір і Говарда суддя засудив на смерть, заявляючи, що присяжні судді не мали права предкладати їх до помилування.

Накладаючи кару смерти на жінку, суддя заявив, що це був один з найбільше жорстоких злочинів, про які він чув у суді. Якщо пані Кері справді піде на смерть, то це буде перший випадок в історії існування стейту Делавер, що жінка заплатить життям за злочин.

5-ЛІТНІЙ ХЛОПЧИНА ВБИВАЄ МАТІР.

БЛУМІНҐТОН (Індіяна). — У четвер знайдено тут тіло 24-літньої жінки, що лежало за її домом. На другий день, як поліція стала допитуватися Клифорда Кейна, 5-літнього синка вбитої, що він знає про цю подію, хлопчина розказав докладно, як він зняв рушницю зі стіни, як прицілився до матери, що скробала картоплю, стоячи в дверях кухні і як він потягнув за язичок рушниці. Коли гукнув вистріл і мати впала, хлопець завісив рушницю назад, звідки її взяв, та побіг на поле до батька. За батьком він вернувся з поля домів. Коли підходили до хати, він утік від батька й сховався в стодолі.

Хлопчина оповідав про подію так переконуючо, що „коронер" йому повірив.

ВИНАХІД УСУВАЄ СТАТИКУ.

Едвин Г. Армстронґ, відомий радіовий винахідник у Ню Йорку, подає до відома, що йому вдалося знайти нову систему надзвичайної коротко-хвилевої радіової комунікації, котра унеможливлює „статику" та всякі зовнішні голоси. Армстронґ каже, що він завдячує свій винахід думці, що дотеперішні радіові винаходи спиралися на зовсім фальшивій теорії. Він каже, що його винахід розвяже теж питання пересилання телевізійних образів.

ПРАВДА, ЧИ БОЖЕВІЛЛЯ?

В Юґославії до суду в Суботиці зголосився адвокат д-р Карло Ґрекушка і зложив сензаційне зізнання, що це якраз він гіпнотизував Матушку для виконяння ріжного роду динамітних атентатів на поїзди. Суд ствердив був справді, що Матушка безпосередньо перед атентатом під Бія Торбаль був у Суботиці. Покищо д-ра Ґрекушку арештували.

АРЕШТУВАННЯ МІЖНАРОДНЬОГО „ЩУРА".

В Перемишлі заарештували небезпечного міжнароднього вломника і залізничого злодія, Маріяна Газельмуза, вель Мойше Шабеса, вже давно пошукуваного за вломи і крадіжі. Шабес „виступав" по готелях і поїздах, особливо на лінії Катовиці—Львів. Останніми часами він обікрав спедитора з Бельська, якому забрав 1,650 зл. В Перемишлі Шабес перебував у родини.

АРЕШТУВАННЯ НА ЛУЧЧИНІ.

В селі Киверцях, луцького повіту, хтось розліпив на телеґрафних стовпах кілька летючок ОУН. В звязку з цим другого дня поліція арештувала в томуж селі 32-літнього Амфіяна Крупського, Микиту Дроздюка і Федора Миськовця, які й досі перебувають у вязниці.

ЧЕХИ ВИПИРАЮТЬ УКРАЇНЦІВ ІЗ ЗАЛІЗНИЦІ.

Ужгородське „Українське Слово" подає: „На яких 500 урядовців кошицької дирекції знаходимо в згаданій книзі (річний звіт управи залізниці) лиш пару імен наших людей, і то на найскромніших становищах. Для їх почислення є забагато пальців одної руки. Наших урядників у всіх стаціях можнаб порахувати на пальцях двох рук. Кількадесять імен сталих залізничих службовиків нижчого роду губляться в морю ненаших людей, з котрих багато знайшли собі на Підкарпатті заняття й хліб". А на підставі статистики — подає „Українське Слово" — „залізниця малаб дати хліба більш ніж 6,000 нашим людям, то є коло 24,000 членам їх родин. У самій дирекції повинно би бути місце приблизно для 150 наших синів. По перевороті виясню-вано нам, що наші люди не знають урядової мови, і тому не можуть бути прийняті до залізниць. За минулих 16 років наша молодь знає вже добре „уржедні ржеч", бо покінчила горожанські і середні школи, всілякі академії й университети, але до служби при залізниці дістатися не може. Ба ще гірше, ми запримітили, що наших людей є що року при залізниці все менше".

СМЕРТЬ У СУДОВІЙ САЛІ.

В Станиславові перед судом присяглих зачався сензаційний процес проти купця Арона Цімермана, обвинуваченого за вбивство вуличного фотографа Давида Зільбера. На основі акту обвинувачення, Цімерман мав зносини з жінкою Зільбера, а коли довідався про те фотоґраф і прийшов до Цімермана, той вдарив його кілька разів ножем так, що Зільбер помер. Один з присяглих суддів, не вильосований до тої справи, емеритований залізничий маґазинер, Пясецький упав на землю і за кілька хвилин помер. Прикликаний лікар ствердив смерть від удару серця. Померший мав 60 літ.

ЧЕСТЬ.

Гітлерівський часопис „Фелькішер Беобахтер" з Берліна пише: „Хто пережив історичну годину проголошення закону про розбудову збройної сили, міг знов побачити, як дуже німецька нація зединилася в думці і в серці. Горде почуття, що Німеччина відзискала честь, проймає кожного Німця".—Чеські протинімецькі часописи покликуються на енциклопедію Брокґавза, том 5-тий, де кажеться: „Честь це признання нашої особистої, особливо моральної вартости іншими людьми". — Так і видно, що втому разі Чехам і Брокґавз не поможе. На світі честь має та нація, що має силу!

ЗГОРІЛА ЖІНКА З ТРОМА ДІТЬМИ.

У місцевости Кинґдом Майнс, недалеко Ґалетта, Онт., на днях згоріла при пожарі дому 28-літня пані Мейсон з трома нелітніми дітьми. Батько родини працює в копальні у Киркленд Лейк, Онт.

ДІТИ ЇДЯТЬ КАВЯР.

Лікарі дитячої клініки в Казані ствердили, що кавяр, який досі їли тільки смакуни, попиваючи горівочку, має дуже багато цінної вітаміни Д і є знаменитим ліком проти сухіт та анґлійської хороби. Досвіди ствердили, що 17 дітей із 20 видужали з анґлійської хороби, вживаючи кавяру. Досі діти, що часом пробували стягнути з святочного стола батьків цю лакоминку, призначену для старших, діставали по пальцях!

МІЛІОН СПОРТОВЦІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

За урядовим обчисленням, у Чехословаччині знаходиться тепер міліон активних спортовців, з того поверх 600 тисяч соколів. Жіночі спортові орґанізації мають поверх 100 тисяч змаґунок.

ЖІНКИ НА ВАГУ.

Баґометанське населення острова Кипру має оригінальні погляди на естетичність жіночого тіла й оцінює його не на основі стрункости й гармонії ліній, але на основі ваги. Худощаву кандидатку до подружа цінують там найбільше на тисяч франків, а зате за товсту, відповідно тяжку доньку родичі можуть дістати 5 до 6 тисяч франків. Взагалі в таких випадках гроші не грають ролі. Не дивниця, що турецькі родичі на Кипрі не позволяють своїм донькам управляти спортів і добре їх відживляють. Для них панна тяжкої ваги творить маєток.

АРІЙСЬКИЙ ПАРАҐРАФ У МІСЬКІЙ РАДІ В ЛОДЗІ.

Міська рада в Лодзі радила над статутом нагороди міста Лодзі. Ендецький клюб зголосив внесок, щоб у статуті було сказане, що про нагороду може старатися тільки така особа, що викажеться християнським походженням. Хоч у дискусії протестував проти того урядовий комісар, ендецька більшість свій внесок таки ухвалила. Жидівські радні висловили протест. Потім поставили радні-ендеки внесок, щоби з маґістрату в Лодзі усунути всіх урядників-Жидів. Цього внеску не піддали під голосування і замкнули засідання. Ендецька боївка відспівала на ґалерії „Гимн Млодих".

МАЛЯРСЬКА ПАМЯТЬ.

В Чельзеї напав на відому малярку К. Шеклетон на вулиці злодій і видер їй з рук торбину. Хоча ціла пригода тревала лиш кілька секунд, малярка затямила собі фізіономію злочинця і, побігши на поліцію, нашкіцувала його портрет. Він був такий подібний, що на його основі поліція арештувала незабаром злодія, що добре був їй знаний.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

В бельгійськім Конґу знайшли останки розбитого літака, яким відбував подорож ґенеральний ґубернатор французької прирівникової Африки, Ренар, з жінкою та залогою, зложеною з 5 осіб. Всі пасажири разом з пільотом і механіком згинули в катастрофі.

ШІСТЬЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ ЗДЕМАСКУВАВ БАНДИТІВ.

Мешканець села Вишнівця на Кремянеччині, Карпо Максимчук, продав своє господарство, щоб набути нове біля Луцька. Тимчасом гроші переховував у себе в хаті. Одного дня зголосилася до Максимчука стара бабуня й просила переночувати її. Максимчук згодився. Якраз тоді був у хаті 6-літній хлопець, якого батько, Жид-орендар, виїжджаючи до міста, віддав під опіку Максимчукови. Ввечір, коли господарі поралися на подвірю, бабуня підійшла до грубки, де варилася вечеря, й всипала якогось порошку до горшків. Хлопець це спостеріг і побіг сказати господареви: той миттю зорієнтувався в ситуації й повідомив поліцію. Явився поліцай, передягнений за селянина, і теж попросив переночувати його. Підчас вечері бабуня не хотіла нічого їсти, кажучи, що неголодна. Поліцай арештував її. Виявилося, що це переодягнений бандит, який мав при собі револьвер і свиставку. Він всипав до горшків насонного порошку задля грабунку. Одночасно тою самою свиставкою зваблено кількох інших членів банди й арештовано.

РОДИННЕ НЕЩАСТЯ.

В селі Колиндяни, чортківського повіту, померло внаслідок ґрипи двоє дітей, 6 і 11-літнє, господаря Цимбали. На їх похорон приїхав син, маляр-самоук, що був загально відомий у Чортківщині. Похорон зробив на нього таке сильне враження, що тогож таки дня занедужав на запалення мозкових опон, і до пятьох днів помер. До тижня похоронив нещасний батько троє дітей.

В ПОЛЬЩІ ЗАСУДЖЕНО 52 УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН

КОВЕЛЬ (Волинь). — Польський окружний суд у Луцьку на виїздній сесії в Ковлі проголосив присуд у процесі проти 53 українських селян, обвинувачених за орґанізування рільних страйків, спротив владі, тощо. З них засуджено 52 селян на тюрму від 2 до 10 років.

ЗА „ШМАТ ГНИЛОЇ КОВБАСИ", ЯК ЗА ЦАРСЬКИХ ЧАСІВ.

МОСКВА (Росія). — Центральний Комітет у Москві ухвалив нагородити одерами „Леніна", „Красной Звезди" і „Трудового Красного Знамені" низку керівників харківського паротягобудівельного заводу за „видающіеся заслуґі" перед соціялізмом. Серед нагороджених є такі назвища: Бондаренко, Довженко, Порайко, Мелешко, Резніченко і т. д.

ДО БЕРЕЗИ КАРТУСЬКОЇ.

ЛЬВІВ. — Львівська поліція заарештувала Українця Осипа Рудакевича, співласника української пральні „Брін", та вивезла його із студентом Романом Паладійчуком до табору в Березі.

ВЛАСНИМИ СИЛАМИ.

БЕРЕЖАНИ (Ґаличина). — В Шибалині коло Бережан існує сільсько-господарська школа з двохрічною програмою навчання. Ця школа веде теж позашкільну працю між нашим селянством у ділянці хліборобської освіти. Недавно відбувся 6-тижневий годівельний курс для початкуючих господарів. За ним розпочато ветеринарний курс для учнів школи, а незабаром зачнеться курс для початкуючих господинь. Школа, яка існує вже другий рік, держиться власними силами.

ЯК ЖИВЕТЬСЯ В СОВЄТСЬКІМ РАЮ.

МОСКВА. — „Ізвєстія" подають ціни на харчові продукти, що існують тепер у кримських купелевих заведеннях. Ось вони: оселедець — 3 карбованці, тарілка борщу — 3 карб. 50 коп., салата з рибою — 9 карб. тарілка, яєшниця з трох яєць — 4 карб., пара ковбасок — 4 карб., і т. д.

Ці купелеві заведення, згідно з оголошенням совєтської влади, призначені для... робітників-пролетарів. Пересічна платня такого робітника виносить місячно 150 карбованців.

НЕ МОЖУТЬ ДАТИ СОБІ РАДИ З БАНДИТИЗМОМ.

МОСКВА. — „Ізвєстія" далі нарікають, що в столиці Совєтів, Москві, зростають бандитизм і хуліґанство. Виявилося, що недавно на головній вулиці Москви майже перед самою міліційною стійкою зарізали фабричні робітники молоду дівчину. Коли таке діється в Москві, то можна собі легко уявити, що діється по відлюдних закутках Совєтів. Вправді судять уже за хуліґанство на смерть через розстріл, але й це не помагає.

НОВИЙ „ЦЕПЕЛІН".

БЕРЛІН. — Німеччина будує новий „Цепелін", що буде двічі більший від славного „Ґрафа Цепеліна". Він виповнятиме простір 200 тисяч кубічних метрів. На його конструкцію вжили 100 тисяч кільоґрамів алюмінія, а в рух уводять його мотори Дізеля. Є це з черги 119 воздухоплав, які вибудувала Німеччина від 1900 р., а з яких: 46 знищив ворог у війні, 7 знищили самі Німці, 11 попались до ворога, 25 знищилися при повітряних катастрофах, 6 знищилися з невідомих причин, а 21 рішили знищити Німці, бо вони були застарі. Новий „Цепелін" може брати 25,000 кґ. баґажу, 125 подорожніх і 45 осіб обслуги, не враховуючи старшин.

ПЕРЕСІЧНИЙ ВІК ЛЮДИНИ.

БЕРЛІН. — Обраховано, що пересічний вік людини був у старинних Єгиптян 30 років, у Римлян 29—30 років, у 17 столітті 35 років, у 19 столітті 40 років, у 1920 році 55 років, а тепер коло 65 років. Розвиток лікарської науки та зберігання правил ґіґієни є причиною того, що живемо довше, ніж наші предки.

НОВА ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ НА ЗАКАРПАТТЮ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Деякі українські діячі на Закарпаттю задумують створити українську політичну партію під назвою „Українське Національне Обєднання". Це була би перша українська політична партія на Закарпатті, вповні незалежна від посторонніх чинників. Всі інші партії є звязані з подібними чеськими партіями. Подають теж, що про потребу такої партії реферувала відома діячка пані Невицька.

НАЦІСТИ ПРОТИ ХРИСТІЯНІЗМУ.

БЕРЛІН. — Націсти таки далі ведуть вперту кампанію проти християнізму. Професор Ганер проголосив, що Господь обявився Німцям через особу Гітлера. Кажуть, що Німцям треба „німецької релігії". Не визнають ніякого „вибраного" Господом народу, себто народу жидівського, а твердять, що перед Богом кождий нарід є „вибраним".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗА ГАРНІ СЛОВА, А ЗА СУТЬ

О. Чарлз Коклин, римо-католицький священик, відомий у цілій Америці зі своїх радіових промов, зробив у Дітройті в середу дальший крок до сконсолідування своїх прихильників в активну політичну силу. На його заклик зібралися 15,000 прихильників, щоби вислухати промов Коклина і його провідних прихильників. Були між ними сенатори, конгресмени, лідери робітничих юній, фармерського союза і т. д. Все це є доказом, що початий о. Коклином рух має політичне значіння та що з ним треба числитися як з реальною силою.

Знають це добре американські суспільні діячі. І то не тільки ці сенатори й конґресмени, що виступали на одній плятформі з о. Коклином. Знають це й інші, котрі з о. Коклином не погоджуються. Знає це добре уряд у Вашингтоні, котрий виступає проти о. Коклина, котрий знову не щадить урядови своїх випадів. Ще добре в нашій памяти виступ Гаролда Ікеса, секретаря стейту в кабінеті Рузвелта, виголошений минулого понеділка в Ню Йорку на бенкеті новинкарської аґенції „Асошіейтид Прес". Вже це одно, що найвищий по президенті урядник американської держави вважає за відповідне звертатися проти о. Коклина та таврувати його як „радіового поета", показує на політичне значіння о. Коклина. Цей виступ заставляє всіх думаючих людей приглянутися ближче до політичної програми о. Коклина.

О. Коклин називає свій рух „національним (себто краєвим) союзом за суспільну справедливість". Це гарна назва, але вона не повинна думаючій людині служити доказом, що програма „союза суспільної справедливости" справді стоїть за суспільну справедливість. Таксамо, коли о. Коклин заявляється проти „расового ґітлєризму", і проти „промислового фашизму", і проти „плютократичного індивідуалізму", і проти „неморального капіталізму", то й це все треба брати зі здоровим недовірям, бо гарних слів велику силу пускати дуже легко. Недавні досвіди показують нам, що з програмою диктатури пролєтаріяту можуть виступити люди, яким іде про диктатуру над пролєтаріятом, а національними соціялістами називаються люди, які не є ні добрими націоналістами, ні добрими соціялістами.

Політичну програму о. Коклина треба судити не по гарних фразах, якими вона прикрашена, а по практичних конкретних пропозиціях акції. Що пропонує о. Коклин на зараду суспільним лихам? Чи зарадять його пляни лиху? Чи вдарять вони лихо в саме серце? Ось де справжнє мірило вартости всякого політичного руху.

ПО СМЕРТИ ВЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСЬКОГО

(Оригінальний допис зі Львова).

Уже два місяці минуло від смерти українського письменника і політичного діяча Вячеслава Будзиновського, званого загально „Вацьом". Звали його так не для насміху, а було це прізвище здрібнене, так сказати — любовне. Загал любив його і за його твори і за його завзяття. Він був сином директора так званої „руської школи вправ" у Львові — вправді Українця, але угодовця, з котрим колись, на початках 80-тих років минулого століття, мало „Діло" немало клопоту. А до того ще і мати його була Полькою і мабуть від неї виссав він з молоком ту охоту до бою, до революційного діла та опору. У всякому разі другого такого уродженого революціонера як він — друга половина, а радше ціле 19-те століття в Галичині не видало. Бомб, наповнених динамітом, він не кидав, але робив те, що могло би найбільше пошкодити польській шляхті, а найбільше допомогти українським селянам.

І тому він старався **підкосити матеріяльний стан шляхти,** взиваючи селян до аґрарних страйків. І тому писав він про **„Аґрарні відносини в Галичині"**, про **„Хлопську посілість"**, про **„Хлопську землю"**, а передовсім про **„Хлопський страйк"**. Тай багато інших брошур видав він в тій справі, а все те було звернене проти тої кляси, від котрої український нарід найбільше терпів — проти польської шляхти. Його брошури, рівночасно з горячим словом Вітика, причинилися до того, що страйк аґрарний справді з початком цього століття вибух, а за це і він і Вітик та маса селян насиділися нераз по польсько-австрійських тюрмах. А хоч і не знищив він так шляхти (що мала до помочі жандармерію і суди), як він собі бажав, то всеж таки зробив це неможливим, що селянин за цілоденну тяжку працю на лані й на своїм харчі діставав заледви 20 ґрейцарів (8 амер. центів).

Його характеризує з усіх посмертних статтей найкраще Стефан Чарнецький у „Ділі", кажучи:

„Будзиновський був типом запальним, вибуховим, що у своїх писаннях і вчинках мав дещо з дикого степового гурагану, у полєміці, у дискусії пристрасний, непогамований, безоглядний, — у вислові і стилізації сильний, палкий, яскравий, драстичний. Так, наприклад, раз він сказав: **Громи бють тільки у високі вежі, а ніколи в кльозети".**

Його акція проти шляхти, продовжувана потім на австрійській парляментарній арені, могла була більше принести політичної користи, як принесла — коли би галицько-українська інтеліґенція була живіше і чинно його поперла. Але галицько-українській інтеліґенції до революційности все далеко, хочби це не йшло про кидання бомб, а про таку безкровну боротьбу як страйки.

І Будзиновський ціле життя кидався на всі боки поміж тими „Рутенцями", шукаючи собі пригожого окруження і допомоги. — Був він першим редактором радикального „Громадського Голосу", був співробітником „Діла", редаґував і національно - демократичну „Свободу" та черновецьку „Працю", в котрій він помістив просто революційні **перші твори Василя Стефаника.** Ще недавно, перед кількома роками, видавав він орґан президента д-ра Е. Петрушевича, „Раду", і то тоді, коли перестрашені галицькі „патріоти" відхрещувалися руками й ногами від бувшого голови зновленої держави князя Данила.

Видячи, що суспільних реформ не можна здобути під чужим обухом, Будзиновський старається поширити поміж народом українське національне освідомлення, український патріотизм. Він студіює ґрунтовно українську історію і витягає на денне світло сотки фактів посвяти за український народ, зазнайомлює своїх сучасників з тисячними подіями, в котрих наші предки саможертвенно йшли на муки. В цей сопсіб повстала знаменита брошура **„Йшли діди на муки'**, котра повинна була бути поширена в сотках тисяч примірників. Складалася вона головно зі сконфіскованих ріжних цитатів, зімунізованих ще за австрійського парляменту. Саме по нашім погромі в 1919 році треба було її поширити між селянами і між інтеліґенцією, що так мало знає історію. Але непорадні Рутенці не допильнували цього і ждали, аж польська влада таки ту „небезпечну" брошуру сконфіскує, так, що не сміє вона бути ні в одній читальні.

Та Будзиновський на тім не спинивсь, але написав цілу низку історичних оповідань, з котрих немало було друкованих у „Свободі". Всі вони переняті горячим патріотичним духом, бо він бачив, що цього нам власне тепер потрібно, і власне праця в американській „Свободі" **не давала йому з голоду вмерти,** бо „патентовані патріоти" не почувалися до обовязку дати йому бадай на старість яку платну посаду.

Та всеж таки помер він у нужді, втративши на нещастя ще пару років передтим свою дружину, дочку славного колись артиста-коміка Стефурака.

А похорон його? Похорон такого визначного національного діяча? Добре, що бодай один священик знайшовся, патріот о. Куницький.

Коли торік хоронено доносщика дир. Бабія — як я у своїм часі описував, то були два епископи і 24 священики. Але на похороні цього великого борця — був тільки один священик. І на диво — не було на похороні нікого з редакції „Діла", ані з редакції „Громадського Голосу" — так як взагалі не було нікого з радикалів, крім одного Яворівського, котрий зрештою був лише представником концерну Тиктора, що видає „Нови: Час", „Наш Прапор і інші часописи.

Одну промову над гробом Вузиновського виголосив посол д-р Баран, той самий, що в ч. 56 „Діла" заатакував американську пресу й американське громадянство за те, що вони дивляться на ОАН інакше, як „Діло" та „Громадський Голос".

Д-р Баран підносив у своїй промові, що Будзиновський „не був **сальоновим політиком** (мабуть таким як д-р Баран), а був добрим **політиком вулиці!"** І це кілька разів підносив, що Будзиновський був „політиком „вулиці". Цікаво знати, як д-р Баран це розумів? Є фактом, що Покійний ніколи на вулицях не промовляв, але по читальнях, шопах та мужицьких стодолах. Насидівся він немало по тюрмах і, їдучи на віче, брав з собою відразу подушечку і коцик, щоби мав на чім спати в „ц. к. арешті" та чим накритись.

Були на похороні між іншими голова УНДО д-р Дм. Левицький, д-р Кость Левицький, д-р О. Назарук, ред. Д. Паліїв та бувший посол Західний. — Але це нічого: Похорон такого борця повинен бути великою народньою манифестацією!

Іван Замарстинівський.

ПОЛЬСЬКО - НІМЕЦЬКА ТОРГОВЛЯ.

(УП, Берлін). Від того часу, як повстала польська держава і до нині нема між Польщею та Німеччиною реґулярного торговельного договору і тимсамим реґулярних торговельних зносин. Навпаки, обидві держави знаходились аж до останнього часу в стані постійної торговельної митної війни й одна другій перешкоджували, як лише могли, у виміні продуктів польські за німецькі і навпаки. Доперва по заключенні пакту приязні між обидвома державами на початку 1934 року прийшло до злагіднення цієї війни та тимчасового урегулювання мита на товари. Одначе торговельного договору нема ще й досі, хоч „приязнь" існує вже понад рік. Замісць нього заключено в минулому році осінню компензаційний договір про виміну товарів на суму 22 міліонів злотих, себто польських продуктів сільського господарства за німецькі фабричні товари. В той спосіб оминено виплату товарів грішми. Той договір також не виповнив тих надій, які на нього покладали в обидвох державах. Польські експортери нарікають на те, що вони вивозять до Німеччини значно більше товарів, як Німеччина вивозить до Польщі і що в наслідок того на польських контах у Німеччині призбирались значні суми грошей, яких не можна ніяким чином зужити, бо Німеччина заграничних валют не випускає зі своїх меж. Є загроза, що ті призбирані суми можуть застрягнути в банках на довший час. Німеччина не може вирівнати тих сум просто тому, що Польща не впускає до себе її товарів. Тому Поляки домагаються, щоб уряд дав дозвіл на ввіз більше й інакших товарів з Німеччини до Польщі. Звичайно так буває, що більший експорт від імпорту є явищем бажаним. Але в цим умовах, де за вивезені товари не можна дістати грошей, таке явище не є зовсім бажаним. Причиною такого стану є Польща, яка не впускає до себе німецьких фабричних виробів у достаточній скількости, щоб в той спосіб вирівнати залеглі довги за імпортовані товари.

Польські урядові круги дбають за те, щоб знайти для себе відповідне оправдання, чому вони то роблять. Причиною того є ріжні господарські системи, які панують в обидвох країнах. Німеччина дбає за посилення внутрішнього ринку, що знову доводить до підвищення цін на товари та на зменшення товарового обороту за границями. Польща веде політику дефляції, яка не приносить відразу внутрішніх користей, але зате дає Польщі вільну руку в товаровому обороті за границею. Польща не обмежує девізового господарства, а Німеччина його обмежила. Це для Польщі є шкідливим і невигідним. Німеччина працює на експорт, і то в залежности від того, чи має сирівці для продукції товарів, чи їх не має. А що через брак девіз не може їх купувати, тому мусить дбати за заключення ріжних компензаційних договорів, щоб ті сирівці дістати в замін за готові товари. Польща може вивозити до Німеччини лише сільсько-господарські продукти, яких Німеччина має сама подостатком. Інших сирівців Польща вивозити не може, а сільсько-господарських продуктів Німеччина не дуже то й потребує. Інші держави є в відношенню до Німеччини кредиторами і беруть товари за проценти, бо інакше не моглиб і тих процентів дістати. Польща не є німецьким кредитором і тому німецький білянс у торговлі з Польщею є пасивний. Зате Польща є довжником у відношенні до решти цілого світа і працює в більшости на сплачення тих боргів і процентів.

Такий є стан нині. В цілому до якого небудь непорозуміння на довший час ще не прийшло і нема надії, що скоро прийде. Для цього бракує в обидвох партнерів доброї волі. Більше бракує цієї доброї волі Польщі, ніж Німеччині, а це тому, що майже ціла польська торговля знаходиться в жидівських руках. Яке відношення Жидів до Німеччини, всім відомо. Теперішній стан для Польщі був би ідеальний, колиб вона могла діставати свої товари грішми. Для Німеччини був би ідеалом стан якраз протилежний.

МОСКОВСЬКИЙ ПАМЯТНИК ШЕВЧЕНКОВИ.

У Харкові по довгих обіцянках і приготуваннях відкрито памятник Шевченкови. З цього приводу вся советська преса навипередки вихваляє тов. Сталіна, Постишева та інших царських наступників на Україні, приписуючи їм ідею й остаточне виконання памятника.

Шевченко величезний і ґігантний на тлі своєї тогочасної дійсности. Національно — він **за незалежню Україну,** соціяльно — **проти кріпацтва та панства,** що тягло за **Москвою,** що жило коштом українського села, але не для нього. Сучасні окупанти України взяли лиш **одну частину Шевченка,** ту, що її могли доліпити до сучасних Шевченкови російських демократів (Чернишевський, Добролюбов), **ховаючи справжнього Шевченка — непримирного ворога Росії.** „Ми — писали недавно „Ізвєстія" — лишаємо на жир націоналістичній наволочі всі **контрреволюційні риси Шевченкової творчости",** даючи тим найкращий доказ, що взяти їм цілого Шевченка — їх загибіль.

Тепер, коли памятник уже поставлено, що — за словами „Комуніста" (з 24. III. 1935) — є заслугою т. т. Постишева й... Кирова (аякже!), московська преса на Україні, видавана українською мовою, має знову нагоду вилити відро нових провокацій і безсилої злости на українських націоналістів. Якийсь Голодяд пише в тій ґазеті, що „торжество ленінсько-сталінської національної політики на Україні є наслідок впертої боротьби большевиків України з... українськими націоналістами". Подумайте лиш: здобуток „національної" політики є результатом боротьби з усім національним. Автім „хахлам" зробили гарний подарунок: памятник виконали в Ленінграді, робили його, борони Боже, не українські, а „інтернаціональні" мистці Манізер і Лянґборт, навіть монтували памятник спроваджені з Московії робітники, що навиперодки хваляться тепер у пресі своїми „героїчними" ударними темпами при будові того памятника. За своїх підбрехачів знайшли собі зате всяких хахлацьких Кириленків, що розписуються про те, що, якби Шевченко жив, тоб „плюнув в облича Донцовим, Коновальцям, Винниченкам (?!) та... російським генералам, з якими тепер працюють українські націоналісти"...

Ми знаємо: російські генерали царської армії працюють тепер у советській армії. А співпрацюють з ними Петровські, Хвилі та інші прихвостні, Кириленки, що за хлібну картку й штани виспівують гимн своїм хлібодавцям. Та реклама, що її собі роблять памятником Шевченка, мало їм поможе. Шевченко збудував собі сам памятник у серцях українського народу, що твердіший від каменя і бронзу, що будується й росте що дня більший:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте.

І справжній памятник повстане щойно тоді, коли всі слова „Заповіту" будуть виконані. — („Українське Слово").

Д. Нікодополус.

ОШУКАВ СВЯТОГО

(Великодна гумореска).

— Святий Іване, мій патроне, поможи мені в біді! За три дні Великдень. Коли мене не поратуєш, я пропав! Ні нової одежини, святий Іване, ні нових черевиків! Що куплю моїм дітям? Чим закрашу крашанки? Всі наші батьки їли великодне ягня, а я не могтиму навіть покушати! Що за нужда! Скільки то літ служу я тобі, святий Іване! Ще ні разу не приходив я до тебе, ще ніколи не просив я нічого в тебе! Ти, святий, не можеш мені відмовити твоєї ласки, ти виратуєш мене!

Дядько Григор клячав перед статуєю святого Івана в сільській церковці. Хрестився та покланявся раз-ураз і поглядав так довірчиво на свого патрона.

— Святий Іване, це яперше я до тебе приходжу, ти вислухаєш мою просьбу. Поможи мені! Я хочу вкрасти сивого коня в кума Степана та продати на ярмарку. Половина грошей буде твоя, святий Іване! Дам тобі зробити образ із чистого золота. Прости мені, що я в моїй розпуці прийшов до тебе! Коли допоможеш мені, щоб я мав коня кума Степана, то всі святі в раю завидуватимуть тобі, такий чудовий буде образ, який я дам тобі зробити! Не відмов мені твоєї помочі, я чесно поділюся з тобою; половину грошей обіцяю тобі, поможи мені, святий Іване!

Дядько Григор перехрестився, засвітив воскову свічку та поклонився перед образом Богоматери. Потім пішов веселий та вдоволений до дверей церковці.

Як настала ніч, підкрався дядько тихесенько до хати дядька Степана. Темрява та сильний вітер, що термосив дерева, схороняли його. Переліз мур, закрався до стайні та без перешкоди вивів коня. На свому подвірі припняв коня до стовпа та при світлі ліхтарні помалював хребет коневи чорною фарбою.

Того красого коня не пізнає навіть сам кум Степан, колиб зустрівся зі мною! — подумав вдоволений Григор. — Можу спокійно їхати на ярмарок. Святий Іване, мій опікуне, хвала тобі за велику ласку!

Як фарба підсихала, дядько Григор поступив до хати, закурив люльку, сів біля стола та став рахувати. Стільки за одежу, стільки за черевики, стільки за великодне ягня — то як міг він іще дати зробити святому Іванови образ із чистого золота? Скільки й не сподівався би за коня, годі було! Дядько Григор рахував і рахував, а вкінці вдарив пястуком до стола.

— Який дурень був із мене, обіцяти святому Іванови половину! Булаб вистарчила половина з половини! То булоб справедливо. Стільки за одежу, стільки за черевики, стільки за ягня, а стільки для святого Івана, мого патрона! То був би справедливий поділ! Мені самому прийшло на думку вкрасти коня. Я мусів зробити всю роботу! Щож робив святий Іван? Він поміг мені, й більше нічого. Тай хто міг би сказати це напевно? Бачити я його не бачив. Так то з тими святими! Як поліція зловить мене, я піду до арешту, не він!

Дядько Григор зітхнув вдумчиво, сплюнув та сказав тихо: — Та я чесна людина. Половину я приобіцяв, половину мушу дати. Хто дав слово, мусить додержати його, а то інакше не поможе мені ніякий святий.

Потім дядько Григор вийшов знов на подвіря; а що кінь уже висох, постановив зараз вибратися на ярмарок.

Вітер ущух. Зорі мерехтіли на ясному небі. Любо було мандрувати серед такої тишини тому, хто має чисту совість.

Як стало сіріти, дядько Григор постановив трохи відпочити та припняв коня до дерева. Був змучений і схвильований. Не було так легко остатись чесним. Манджати всеньку ніч, щоби лише животіти? Дядько Грирор сів при дорозі та для розради закурив люльку. Десь далеко запіяв півень. Дядько Григор здригнувся. Зірвався на рівні ноги; старався в півсумерку пізнати, де він. Побачив, що в далечі виринув якийсь дах, побачив обриси якогось господарства та став іти стежкою під гору. Став шукати того осоружного півня, що піяв перед хвилинкою, схопив його та врадуваний вернувся до коня. Відвязав коня тай пустив далі. В одній руці держав поводи, в другій півня за ноги.

Пів години пізніше стрінув якогось селянина.

— Добрийдень, дядьку, куди йдете?

— На ярмарок продати півня та коня.

Скільки хочете за коня?

— Я продаю разом коня та півня.

— Та я хочу самого коня. Маю стільки курей і півнів, то не знаю, навіщо мені ще треба би вашого!

— Шкода, — сказав дядько Григор. — Або купите також півня, або нічого не купите! Вони бідні так до себе привикли, що я не мав би серця продавати їх окремо.

— То скільки хочете за коня та півня?

— Триста франків, — сказав дядько Григор рішучо.

— Двіста девядесять девять за півня, а одного франка за коня!

— Що ви, з глуздів зсунулися? Може навпаки, дядьку, бо колиб ваш півень був із чистого золота, то не мав би такої вартости!

— Я не зсунувся з глуздів, мої дорогенькі. Я може, коли ви того не розумієте, й розумніший від вас. Кажу вам іще раз, що за коня хочу одного франка, а решту за півня, одначе не продаю їх окремо.

— То добре, дайте руку, — сказав селянин. — Купую і коня і півня, мені всеодно.

Як дядько Григор із грішми прийшов до міста, купував усе, чого душа забажала. Нову одежу, нові черевики, великодне ягня та краски для крашення крашанок і ще багато гарних річей. Потім вечером у селі пішов до церковці, вкляк перед образом святого. З радости та зворушення виступили йому сльози:

— Святий Іване, мій патроне! При твоїй святій помочі вкрав я коня в дядька Степана. Я чесний чоловік і додержу, що обіцяв. За твою поміч я приобіцяв тобі половину грошей, що їх дістану за коня. Я продав коня за одного франка. Одна половина належиться тобі, друга мені. Ти це розумієш, що пів франка замало, щоб тобі дати зробити образ із чистого золота. Та це дурниця. Найважніше, що ти дістанеш половину та що я додержав слова.

Він устав, поклонився ще раз перед святим, устромив пів франка в скарбонку та веселий і вдоволений вийшов із церкви.

Святий видивився на отвір скарбонки та із зчудування не замкнув уст.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СВЯТО НАЙБІЛЬШОГО АНГЛІЙСЬКОГО ПОЕТА.

В Анґлії святкують цими днями память найбільшого поета Анґлії, котрого дехто вважає найбільшим поетом світа, Вилієма Шейкспіра.

Цікаво передовсім побачити, як Анґлійці святкують мамять свого поета. Отже передовсім впадає в око те, що не говорять нічого про співи або музичні продукції. Свято для поета і драматурґа складається з деклямацій, драм і відчитів про ріжні сторони діяльности поета.

У відповідний спосіб святкують Шейкспіра і в Америці, де через язикову єдність з Анґлією Шейкспіра вважають теж своїм поетом. Так певно святкують в Австралії, Канаді і всюди там, де гомонить анґлійська мова.

Що такий спосіб найкращий, анґло-саксонський світ прийшов до переконання на основі довгого досвіду, бо від смерти Шейкспіра вже буде на другий рік 220 літ.

ПОЕТ, ЩО ПЕРЕЖИВ ПОКОЛІННЯ.

З того, що від смерти Шейкспіра минає 220 літ, виходить, що твори Шейкспіра пережили 7 поколінь.

Це вже випробувана безсмертність. Нині є багато творів літератури, які вважають за безсмертні, а яких наступне покоління не буде читати. Кажуть, що так буде, бо так уже бувало з неодним твором у минувшині.

Неодин твір Шейкспіра має вже чверть тисячліття, а проте його грають ще й досі у театрах. Його твори ще й нині перекладають чужими мовами. Грають його драми в театрах усіх просто країн світа. В Німеччині він уважається „принцом німецьких поетів".

В ЧІМ СЕКРЕТ ВЕЛИКОСТИ ШЕЙКСПІРА.

Неодного може зацікавити питання: Як це так сталося, що Шейкспір став таким популярним поетом? Чому завдячує він те, що всі його читають та виставляють його драми?

Багато можна на це питання дати відповідей, але відай найкраще на це відповів з нагоди святкування ювилею Шейкспіра в Ню Йорку відомий театральний продуцент, Фромен, кажучи:

„Шейкспір жиє до нині, бо він лишив по собі характери, які ще й нині видаються такими живими, як вони були тоді, як Шейкспір їх творив".

Шейкспір умів малювати живих людей у своїх драмах, що, бачучи гру тих людей на сцені, ми знаємо їх краще, ніж найближчих собі людей у життю.

І ці постатті живі були в часах Шейкспіра, і живі вони є ще й нині. Він умів уловити ті сторони людської вдачі, які не зміняються через переміни політичні, або й суспільні.

У цьому є ґарантія вічности літературного твору. Як каже Карл Вен Дорен, американський літературний критик, у своїй історії американської літератури, кожде покоління читає тільки такі твори, в яких воно знаходить відбиття свого життя.

ЧОМУ МИ НЕ ЧИТАЄМО УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ?

Ці слова мимоходом кидають новий жмут світла на непочитність української літератури серед українського народу.

Цікаво було би розслідити, які безсмертні постаті створили українські письменники. Чи багато є між характерами, описаними нашими письменниками, характерів, котрі ми справді знаємо до самого дна їх серця, як знайомих собі людей?

Одначе коли хтось хотів би з того боку кинути каменем на наших письменників, і сказати, приміром, що навіть Шевченко не створив таких характерів, то чи не треба теж сказати рівночасно, що ми не хочемо цікавитися людськими характерами так, як цікавляться Анґлійці або Американці? У них, чим більше характер відходить від звичайного, тим більше він їх цікавить і тим більше вони стараються його пізнати; нас на вид такого характеру тільки страх збирає й ми хочемо якнайдалі від нього стояти, щоби, Боже борони, якась сплетня не посудила нас, що й ми такі.

ПАТРІОТИЗМ НА СЛОВАХ.

Леґіслятура стейту Месечусетс відкинула проєкт закона, що мав на ціли заставляти кожду школу в стейті виставляти американський прапор та домагатися від учителів і учеників поклону для прапора й присяги на вірність.

Додумалися месечусетські законодавці, що заставляти когось робити такі зовнішні признаки патріотизму може викликати якраз противний вислід, як хотіли осягнути автори закона: замісць патріотизму було би багато патріотичних церемоній; замісць справжніх патріотичних почувань — багато патріотичного пустомельства.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ЗАКОННИЙ ПРИМУС.

Перед комітетом палати послів конґресу для справи цивільної служби виведено оноді переслухання в справі закона, котрий постановляє, що тільки незамужні жінки мають право діставати працю від федерального уряду.

На переслуханню заявив Е. Клод Бебкок, президент „Американської Федерації Федеральних Робітників", що цей закон має зовсім інакші наслідки, як собі законодавці бажали.

Вони хотіли, щоб жінки, котрі мають мужів, не забирали роботи тим, що мужів не мають. Замісць цього вийшло таке, що дівчата, котрі залюбилися й хотіли віддаватися, не віддавалися, щоб не стратити роботи, а жиють з нареченими невінчані...

ЧУВАЛИ ПРО ЦЕЙ СЕЗОН?

Пишуть ґазети, що цього тижня починається сезон... на жабячі ноги.

Чую, що багато читачів кажуть: „Бррр! Як можна таке їсти?"

Читаю далі: Приходить сезон на жаби, бо кінчиться сезон на устриці.

Пригадую собі, як то колись говорили: „Що? їсти черепахи? Бррр! Як мона таке їсти?"

І в мені надія росте, що хто знає, чи ще й нам не прийде французький смак.

ЩО ВАРТА В ЖИТТЮ НАЙБІЛЬШЕ?

Хто вже не ставив цього питання і хто вже на нього не давав своєї відповіди? Неодин скаже: „Ах, коби так мені міліонець!" Скаже таким тоном, що ви знаєте, що найважніша річ у життю це великий маєток.

Новий причинок до цього питання подає нам панна Марія Аделайна Прентис, 27-літня внучка американського міліярдера Джана Д. Ракефелера.

Ану-ну, кажуть „сноби", котрі думають, що хто має надію дістати міліоновий спадок, цей уже певно й розуму має повну торбу. Але якби панна Прентис була тільки майбутньою спадкоємницею по найбогатшім чоловіці Америки, то з тої одної причини її слів не вартаб наводити. Але панна Прентис надзвичайна міліонерка: вона вже шість місяців працює як доглядачка в одні нюйорськім шпиталі й не давалася там нікому пізнавати як внучка старого міліярдера. Як її нарешті викрили й спитали, пощо вона в шпиталі служить, коли вона може під грушею в холодку лежати, вона сказала: „Я хочу вести своє власне життя!"

— Так, алеж ви, пані, маєте діда-міліярдера? — казали їй.

— Так, маю, сказала дівчина, і я вже маю його досить. Люди не цікавляться мною як мною, а тим, що я його внучка. Я вже маю по шию цього життя в тіни великого чоловіка. Що мені з того, що він зробив щось великого? Я хочу сама щось зробити!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Г. С., Честер, Па. — Ваші завваги дуже слушні. Але ми не будемо переконувати ніякого відділу, щоб містив свою фотоґрафію в „Пропамятній Книзі". Ми вже вияснили, що це буде за книга. Її видання є для нас величезним тягаром. Та головний уряд У. Н. Союза наложив на нас цей обовязок, виходячи з того заложення, що не може вигинути в Америці старе покоління, не залишивши по собі вічної памятки у виді історії цеї великанської праці, яку вложили в Американську Україну У. Н. Союз і „Свобода", а разом з ними Союзові Відділи і Союзовці. Хоче який відділ бути в тій книзі на памятку, що ми тут жили і працювали для одної великої ідеї — то добре. Позатим ніякої аґітації щодо цього не ведемо.

Порозумійтеся з секретарем другого відділу щодо допису про ювилей, бо як не буде про це згадки в ювилейній книзі, то це не буде наша вина.

А. В., Кліфтон, Н. ДЖ. — Про ювилеї буде в „Пропамятній Книзі" згадано дуже коротко, бо якби ми так хотіли те все передавати, що було в дописах „Свободи", або що надсилають, то требаб видати не одну, а кілька пропамятних книжок.

Попід зелені лози
Скачуть дівки як кози.
Попід зелені гільці
Скачуть дівки як вівці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕСТОРОГА И ПРОСЬБА.

Дня 15-го квітня ц. р., повторилася в Болтиморі історія, якій подібні вже знані українській кольонії в Америці. Від довшого часу крутилися тут підозрілі типи, що говорили українською мовою. Наостанку зявилася тут теж якась Гелена, котра свого другого імени нікому не хотіла сказати. Говорила, що дуже довге. (Мабуть довга історія за нею). Казала, що приїхала з Филаделфії, що походить із золочівського повіту. До наших людей приходила зчаста, а особливо навязувала приятельство з декотрими жінками, а найбільше заприязнилася вона тут з одною вдовою. А накінець в панею Маланкою Криж. Усі свої балачки вона зводила на гроші й женячку. Говорила, що має доброго й багатого брата, що знає добрих хлопців для дівчат, що хотілаб їх тут поженити. Говорила, що вона ще сама панна. З „братом" своїм не приходила майже до нікого, лиш до вдови. І до неї вони прийшли всього один раз і тут брат зараз хотів женитися з нею. Вдова зараз таки підозріла його, що він не показує на доброго чоловіка, коли на першу зустріч з нею зараз говорить за женячку. Більше він до неї не вказувався, ані його сестра Гелена, зате до мешкання Крижа вона приходила день за днем, а завжди в той час, коли чоловік і дочка були в роботі.

У понеділок, дня 15. ц. м., прийшла зі своїм братом, щоби його представити. А що то було перед обідом, то пані Криж зачала готувати обід, щоби приймити їх, як добрих людей. Сестра на свого „брата" нагрозила, чому він не догадається, що коли люди стараються їх приняти, то чому він не принесе дещо випити на обід. Він зараз пішов і приніс дещо випити. Ще перед обідом зачали її частувати. Самі не пили; говорили, що, як сядуть до обіду, то тоді випють. Дали їй напитися другу. Якраз по частунку прийшов ще третій чоловік. Говорив по словенськи. Зачав розповідати всяку всячину, що його батько був великий бизнесмен, що збанкрутував, що останніх $25,000 він узяв і хоче їх зложити в людей, добрих і певних, і що таких людей шукає. „Брат" і „сестра Гелена" порадили йому, щоби він свої гроші зложив у домі Крижа, бо знають, що вони добрі й чесні люди, і за дім Крижа ручать. Він їм відповів, що годиться на те, але хоче, щоби його впевнити, що його гроші будуть напевно безпечні. Тому, як хто має які свої гроші, хай положить докупи, а він те все оставить у добрих людей, а по якімось часі він прийде й свої гроші возьме тай роздасть бідним і винагородить добрих людей. Зараз на це згодився охотно „брат" і „Гелена". „Брат" добув з кишені $5,000 і положив на стіл. Таксамо зробила „Гелена": виймила зі своєї торбинки $2,500, зложила накупу, кажучи, що за Крижа ручить, що гроші будуть певні, бо вони добрі люди. Той, що говорив по словенськи, буцім не був ще з того вдоволений, і він наставав, щоби конечно й той вложив, що в його хаті гроші будуть оставатися. Просять Маланку, щоби й вона положила дещо. Вона відповіла, що вони мають гроші, але в банку. Зачали її всі просити, хай іде витягти. Та зараз зібралася, не доваривши обіду, поїхала з „Геленою" до банку, вибрала $3,000, прийшла до дому й зложила свої гроші на одну купу. Потім той, що говорив по словенськи, перерахував востаннє й вложив до великого пакета, а пакет вложив до залізної скринки й замкнув на ключ. Ключ віддав „братови" „Гелени", а гроші Маланці. Казав, що так має бути, бо їх всіх гроші є там, і незадовго вони прийдуть. Потім усі вийшли з дому.

За годину прийшов чоловік з роботи, й жінка те все йому разказала. Він зараз догадався, що то воно є, і чимскорше отворив скринку. В ній повно порізаного паперу з ґазет. Повідомлено поліцію й вона шукає справників.

Прошу ввесь український загал в Америці, матися на осторожности набудуче перед такими типами людей і звернути пильну увагу на понижче описані особи. Коли би хтось з Українців знав дещо за таких, або мав фотоґрафію такого підозрілого, або жінки, то прошу ласкаво прислати на адресу М. К. 3101 O'Donnell St., Baltimore, Md., або повідомити, у кого вона знаходиться.

Жінка виглядає так: росту коло 5 стіп і 4 цалі. Волосся легко брунатне; тут було пофарбоване на бльондове. Лице подовгасте. Ніс довгий. Дидивиться, як кажуть, зпід лоба, непевно, боязко. Голос тихий. Бесіда повільна. Як сидить, має звичай хилити трошки голову до одного рамени. Будова тіла — середньо-струнка. Хід повільний, з очима, спущеними вниз. Літ коло 35, хоч тут говорила, що має 28. Не дуже балакуча. Ваги 140—150 фунтів.

„Брат" виглядає так: має коло 6 стіп висоти. Гарний. Лице округле. Волосся легко-брунатне. Ваги 180 до 200 фунтів. Обоє говорять українським галицьким акцентом.

Третього, що говорив по словенськи, тяжко описати, бо крім їх жертви ніхто його передтим не бачив. Є мабуть уже старкуватий. Лице подовгасте, сухорляве, трошки зрите віспою. Літ від 40 до 50 або й більше.

Михайло Криж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Товариство „Соборна Україна".

Повище товариство було зорґанізоване в жовтні минулого року. Воно є культурно-громадською орґанізацією, Соборність товариства не лише в назві, але й у його ідеях, праці, та передовсім у членстві. В ньому гуртуються Українки й Українці зі всіх наших земель. Дотепер переважають з Великої України.

Товариство ставить своїм завданням давати всебічну поміч українському народови в його змаганню до волі, до незалежної і соборної держави. Це можна осягнути тільки через піднесення загальної і громадської освіти нашого народу. Тому в Америці орґанізація провадить працю, якої метою є поглиблення національно-державного і суспільного освідомлення української іміґрації.

Хоч товариство існує не більше як пів року, то вже встигло виконати в тім напрямку значну працю. За той час влаштовано два циклі лекцій.

Перший:

1. Українське суспільство в зеркалі. І. Котляревського — інж. Н. Новаківський.
2. Експльоатація природніх багатств України комуністичною владою — інж. Ф. Стекло.
3. Проблєма переселення на Україні — інж. М. Ревенко.
4. Закони соняшної системи — інж. І. Саластін.

Другий:

1. Україна під московськими царями — інж. Б. Залевський.
2. Розвиток політичної думки на Україні в 18, 19, і 10 стол. — В. Кедровський.
3. Велика Україна і Галичина — ред. Я. Чиж.
4. Українська армія в 1917-20 роках — інж. Б. Залевський. Трійливі ґази в майбутній війні — інж. І. Саластін.
5. Чи може Україна бути самостійною державою? — ред. О. Ревюк.

Отже разом влаштовано 9 викладів. Без сумніву українські люди Ню Йорку скористали з них. Про це свідчить споре число відвідувачів, численні запити, жвава дискусія, товариська атмосфера і рясні оплески лекторам. Значне число слухачів не пропустило жадної лекції, особливо в другому циклі. Отже він сам обернувся в курс із більше-менше постійними відвідувачами.

Крім того товариство влаштувало 13-го грудня 1934 року в Ню Йорку велику жалібну академію, присвячену замученому московськими большевиками академікови і найславнішому українському історикови, М. Грушевському.

Ось це освітня праця Т-ва Соборна Україна. Мусимо занотити, що в головному воно виконало її „власними силами", бо опріч редакторів О. Ревюка і Я. Чижа решта лекторів члени товариства.

Набудуче наша орґанізація не тільки не спинить своєї праці, а ще й поширить її, щоби в цей трудний час бути корисною не тільки для українського загалу в Америці, але й для нашого народу в рідному краю. Якби знайшлись охочі Українці помагати нам, а найліпша поміч, це пристати до нашого гурту, ми радо таких привитаємо. Особливо настирливо гукаємо до земляків з Великої України: „Пора вже проснутись! Чи ви не чуєте стогону катованого Сталінами і Постишевими народу нашого? А як чуєте, то чому не орґанізуєтесь, щоби боротися з гнобителями?"

Докладні інформації про товариство „Соборна Україна" можна одержати від секретаря:

Mr. O. Hontchar,
219 E. 10 St., New York, N. Y.

Ф. Бражник.

СПИС УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ, ЗАСУДЖЕНИХ У ПОЛЬЩІ В 1934-МУ РОЦІ.

1. Антонів Омелян, студ. прав, засуджений на 3 роки за приналежність (до Організації Українських Націоналістів, О.У.Н.).
2. Безхлібник Василь, аб. ґімн., 4 роки за приналежність.
3. Бакай Теодор, маш. пом., 2 роки зв приналежність.
4. Боднарчук Василь, шофер, 5 років за приналежність.
5. Бусол Яків, студ., 4 роки за приналежність.
6. Барабаш Гриць, уч. 7 кл., 13 років за приналежність.
7. Бідула Володимир, вл. харчівні, 10 років за приналежність.
8. Вінтонюк Юрій, уч. 7 кл. ґімн., 10 років за приналежність.
9. Вінтонів Михайло, уч. 5 кл. ґімн., 9 років за приналежність.
10. Гайвась Ярослав, уч. 8 кл., 3 роки за приналежність.
11. Ганіткевич Марія, уч. 6 кл., 1½ року за приналежність.
12. Галань Гриць, друкар, 2 роки за приналежність.
13. Гарабач Евген, абс. ґімн., 3 роки за приналежність.
14. Гайдюк Володимир, муляр, 13 років за приналежність.
15. Гоголь Петро, торг. помічник, 13 років за приналежність.
16. Ґумовський Іван, студ. техн., 8 міс. за нелеґальну літературу.
17. Демчук Іван, рільник, 3 роки за протишкільну акцію.
18. Демчуківна Осипа, абс. сем., 4½ року за протишкільну акцію.
19. Демчук Ярослав, торг. пом., 4 роки за протишкільну акцію.
20. Заставецький Василь, столяр, 10 років за приналежність.
21. Іванчук Юліян, абс. сем., 15 років за приналежність.
22. Івашко Осип, рільник, 3 роки за протишкільну акцію.
23. Корпан Степан, столяр, на кару смерти. Присуд виконаний.
24. Кучерепа Іван, абс. ґімн., 6 років за протишкільну акцію.
25. Конкольовський Онуфрій, 5 років за протишкільну акцію.
26. Конкольовський Василь, торг. помічник, 4 роки за протишк. акцію.
27. Коренець Дмитро, селянин, 11 років за приналежність.
28. Луцький Олександер, абс. ґімн., 6 років за приналежність.
29. Луців Андрій, студ. прав, 5 років за приналежність.
30. Лаврівський Богдан, абс. ґімн. 1 рік і 2 міс. за приналежність.
31. Медвідь Василь, абс. ґімн., 5 років за приналежність.
32. Маццопа Мирон, рільник, 2 роки за летючки.
33. Масиник Ілля, студ. прав, 3 роки за кольпортажу.
34. Мирон Дмитро, студ. прав, 7 років за приналежність.
35. Муйла Теодор, рільник, 4 роки за напад на почту.
36. Мороз Володимир, селянин, 11 років за приналежність.
37. Мекарик Василь, 4 роки за летючки.
38. Матла Зеновій, студ. філь., на досмертну тюрму.
39. Осідач Володимир, адв. сол., 3 роки за приналежність.
40. Онишкевич Юрій, урядник Дністра, 13 років за приналежність.
41. Прокоп Мирослав, студ. прав, 7 років за протишкільну акцію.
42. Петрочук Конст., абс. торг. школи, 12 років за приналежність.
43. Панючко Петро, селянин, 10 міс. за побиття поліцая.
44. Стасів Мирослав, абс. ґімн., 2 роки за кольпорт. і приналежність.
45. Соколовська Ольга, уч. 4. р. сем., 3 роки за приналежність.
46. Скопюк Іван, маляр, 10 років за приналежність.
47. Ткач Микола, рільник, 5 років за протишкільну акцію.
48. Урбан Іван, купець, 11 років за приналежність.
49. Феник Микола, рільник, 5 років за протишкільну акцію.
50. Федорович Олена, абс. сем., 3 роки за протишкільну акцію.
51. Федорів Юрій, студ. теоль., 5 років за приналежність.
52. Фелинський Василь, бронзівник, 2 роки за кольпортажу.
53. Хамуляк Дмитро, торг. пом., 3 роки за протишкільну акцію.
54. Хамуляк Теодор, рільник, 4 роки за протишкільну акцію.
55. Хомин Михайло, селянин, 3½ року за приналежність.
56. Хомин Іван, селянин, 2 роки за приналежність.
7. Цвик Теодор, селянин, 1½ року за летючки.
58. Чорна Романа, кельнерка, 6 років за приналежність.
59. Штойко Ярослав, студ. філь., 5 років за приналежність.
60. Явнич Володимир, 14 років за приналежність.
61. Вербовий Евген, селянин, 1½ року за летючки.
62. Вербовий Василь, селянин, 1½ року за летючки.
63. Бабій Микола, 1½ року за летючки.
64. Процик Мирон, 1½ року за летючки.
65. Гнатів Михайло, муляр, 3 роки за напад на почту.
66. Ганіткевич Марія, уч. 4 р. сем., 1½ року за приналежність.
67. Косяк Гриць, селянин, 1½ року за летючки.
68. Король Володимир, селянин, 2 роки за приналежність.
69. Кравець Данило, селянин, 2 роки за приналежність.
70. Колик Ірина, студ. техн., 2 роки за нелеґальну літературу.
71. Лоцуняк Петро, уч. 8 кл. ґімн., 8 років за напад.
72. Макар Василь, селянин, 8 років за приналежність.
73. Нич Степан, студ. техн., 9 років за вбивство комісаря.
74. Олесько Володимир, селянин, 3½ року за протишкільну акцію.
75. Романовська Анна, уч. сем., 1½ року за приналежність.
76. Трохимчук Степан, селянин, 3 роки за шкільний саботаж.
77. Харчук Гриць, 1 рік за летючки.
78. Хорт Михайло, шофер, 5 років за приналежність.
79. Нидва Володимир, студ. техн., 15 років за приналежність.
80. Квасниця Михайло, 2 роки за приналежність.
81. Куликівець Гриць, на кару смерти.
82. Стойкевич Лев, на 5 років.
83. Богун Мирон, на 7 років.
84. Васечко Семен, на 5 років.
85. Микитюк Іван, на 6 років.
86. Грохольський Іван, на 2 роки.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВУСТЕР, МАСС.

Великодня писанка на Рідн: Край.

Гром. Йосиф Зазуляк переслав з нагоди Великодня $5 через Обєднання, призначуючи по $1.25 на інвалідів, політичних вязнів, Рідну Школу та визвольну боротьбу.

ОХОРОНА СОВИ В АВСТРІЇ.

В Австрії сови й пугачі вже майже вигинули. Тепер австрійські часописи радіють, що в одній стороні Долішньої Австрії показалися ці птахи, завдяки спеціяльному охоронному законови. Часописи пригадують усім власникам ловецьких ревірів, що того птаха на основі закону з 1927 року ввесь рік не вільно стріляти, ловити, ні переслідувати, не вільно теж вибирати яєць із гнізда, хочби і для збірки. Винуватих на основі закону каратимуть гостро.

Гендель і пес.

Славний композитор Гендель (1685—1759) був доволі запальчивий, скоро сердився. Раз відвідав одну знайому та на її просьбу став грати на фортепяні. Ввесь час, як він грав, пес пані господині скавулів. Вкінці композиторови надоїло це скавуління: він схопив пса та викинув крізь вікно. Потім сказав господині:

— Даруйте, пані, та пес був незносний. Увес час на пів голосу вище скавулів, ніж я грав...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Діяльний хор.

Хор ім. М. Лисенка при укр. прав. церкві складається майже з самої тут родженої молоді. Вправді є кількоро старших, але на превеликий жаль, дуже мало. Наш хор досить гарно попсисується. Засновано його в 1920 році під управою о. Й. Желехівського.

Минулої зими дали ми десять концертів між Американцями в каледжах, гай скулах та по церквах. Також співали два рази для Литовців та 2 рази на радіо. Про успіхи нашого хору та наших танцюристів між чужинцями було подано на сторінках „Свободи" як теж про концерти, які відбулися в своїй галі в память Героїв Листопадових Днів та в честь Батька Т. Шевченка.

А тепер маю на думці подати до відома, що ми знову співали на радіо на сам наш Великдень.

Також наш хор і танцюристи виступатимуть у клюбі для визначних Американців, а в пятницю, 3-го травня ц. р., в Ames Memorial Hall, Salem, Mass.

Хтоб з наших Українців у Сейлем, Масс., і околиці мав охоту почути наш хор та налюбуватись нашими танками укладу артиста В. Авраменка, хай прийде послухати.

В. Желехівський, секр.

НЮ БРІТЕН, КОНН.

Віче в справі Лемківщини.

Дня 14-го квітня відбулося в нас у церковній галі віче в справі допомоги Лемківщині. Як знаємо з часописів і листів, ляцька влада намагається всіми способами пустити „Русіна на Русіна", як це бувало, числячи на національне несвідомлення Лемківщини.

Віче відкрив гром. А. Котик, голова Горожанського Клюбу. Предсідником віча вибрано гром. М. Селемана, а секретарем тут роджених С. Савчишина й Адрія Мельника.

Першим бесідником був проф. Пельц з Ню Йорку, котрий розповів дещо про Лемківщину та працю Нюйорського Комітету Допомоги Лемківщині. Дальшим бесідником був гість з краю, гром. М. Дудра, що виголосив довгий, обширний і дуже цікавий реферат. Промова Шановного Гостя витиснула неодну сльозу, коли розповідав, як то ляшня видирає нам наші власні діти, забороняючи їм навіть молитися по українськи. Бесідник взивав горячо американських Українців ратувати Лемківщину." Потім о. Ялечко візвав присутніх до жертв. Жертвували по $2: о. Ялечко і Катерина Созанська. По $1: Саламандра, П. Салабай, І. Созанський, Марія Скубова, М. Курдина, А. Данилюк, І. Капустинський, М. Вовк, І. Салак, А. Малянчук, С. Савчишин, М. Улян, А. Мельник. Дрібними $12. Разом $29.

Опісля забрав іще слово гром. М. Леськів, член Центр. Управи ОДВУ, й А. Малянчук і взивали до обєднаної акції й боротьби за свої права.

Потім предсідник закрив наради. А присутні відспівали національний гимн. Гроші вислано через Обєднання до Львова до Лемківської Просвітної Комісії.

М. Тимчишин.

ВІДКОЛИ ЛЮДИ ЗНАЮТЬ ЦУКОР, ПИВО, ПАПІРОСКИ, ЦИЛІНДРИ І Т. І.

Цукор „відкрили" підчас хрестоносних походів в околицях Тріполісу (в Африці). З причини труднощів і коштів транспорту загально стали вживати цукор щойно від півтора століття.

Пиво почав виробляти в половині XIV. століття бровар Цітав у Німеччині. Пиво знали вже виробляти й старинні Єгиптани.

Столові вилки ввійшли в уживання в XV. століттї в Італії, та щойно в XVIII. столітті здобули право горожанства у всіх цивілізованих країнах і серед усіх верств населення.

Повстяний (фільцовий) **капелюх** уперше вложив на голову цісар Карло V. при кінці XVI. століття. Як падав дощ, монарх здіймав його та ховав під плащ, щоб не змок.

Шовкові панчохи перша носила англійська королева Єлисавета, а з мужчин французький король Генрик II.

Першу **льняну сорочку** мала жінка французького короля Карла VII.

Фабрику циґар уперше оснував Шонман у Гамбурґу в році 1788. — **Папіроски** курили в еспанських кольоніях від часу відкриття Америки. В Европі загально стали курити папіроски щойно в половині XIX. століття.

Циліндер появився коло 1820. року в Льондоні.

Спис страв увів спритний ресторанець Рос підчас Великої Революції в Парижі. Він хотів так улекшити своїм гостям скорий вибір страв, які революційний уряд заборонив їсти та таврував як „аристократичні делікатеси". Гості п. Роса, що були визначні революціонери, їли ті страви скрившись.

Омнібус зявився в Парижі в XVII. століттї. За порадою Паскаля оснували перше омнібусове товариство, головою якого був кн. Роган. Спершу омнібуси були призначені для вбогих, для дітей та... товстелезних жінок, яким тяжко було йти пішки в дальшу дорогу.

Перше **акційне товариство** оснували в XV. столітті для... віднайдення скарбів.

Машина до писання появилася ще в 1730. році, та мусіла дуже довго ждати на уліпшення, заки стали вживати її в практиці. Спершу цікавилися нею, як новиною, в царині механіки.

В 1683. році Нютон старався побудувати **паровий самохід.**

Перше **огрівання** парою було вже в 1652. році, а кипятком огрівали ще від 1716. року.

Дуже багато річей, які нині вважають необхідними предметами щоденного вжитку кожної цивілізованої людини, мають свою історію відносно не давно. Та чи людське життя в часах, коли тих усіх здобутків цивілізації не було, було справді тяжче й сумніше?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (12)

Сумно йшли наперед чорні носії. Ормен маширував далеко попереду них, із затисненими зубами й розхрістаною сорочкою. Чорні жовніри були нервові та держались позаду. Араби йшли поволі за ними. Вони всі мали довіря до проводу майора Гвайта, і його смерть ослабила їх відвагу. Зате чорні, що торували дорогу, були близькі до бунту.

Ормен їх уже не проклинав. Він переконував їх на розум, як він повинен був робити від самого початку. Лише раз він ужив сили. Один Мурин не хотів робити й став відходити на зад валки. Ормен ударив його кулаком у зуби й нагнав його копняками назад до роботи. Він знав, що життя двісті людей залежало від того, як кождий з них буде поводитися.

Пет О'Ґрейді, командант задньої сторожі, сподівався, що вороги нападуть на його частину, але цього не було. Зате, як тільки сафари дійшли до місця, де каравана мала розложитись табором, на передну сторожу посипався град стріл. Знов упали три жовніри, а одна стріла прошила соняшний шолом Ормена.

Заки зайшло сонце, Ронда записала в своїм записнику страшні події дня. Як вона їх записувала, її пальці нервово обертали картками перґаміну. Недалеко від неї похожав Атеві, Араб, злобний наймит шейка Аб Ель-Ґренема. Як його хитрі очі завважали перґамін, він неспостережено підсунувся ближче до неї.